

Høringsuttalelse til barnevernloven: Varsling til fornærmede eller etterlatte når barn under 15 år har begått alvorlige lovbrudd.

OsloMet, 12.6.2020

Vi viser til BFDs høringsnotat med forslag til lovendring av mars 2020, og tilknyttede utredning fra Tore Roald Riedl, Kari Paulsrud, Aslak Syse, Advokatkollegiet Kindem & Co av 1. mars 2019. I høringsnotatet bes det om høringsinstansenes syn på om det bør innføres lovbestemmelser om varsling til fornærmede eller etterlatte når barn under 15 år er plassert i barnevernstiltak etter å ha begått alvorlige lovbrudd. Slike bestemmelser er innført i straffeloven og straffegjennomføringsloven når det gjelder gjerningspersoner over 15 år, men da som en følge av straffesaken. Forslaget om å innføre en tilsvarende varslingsplikt i barnevernloven for barn under 15 år reiser en rekke spørsmål knyttet til barns rettigheter og rettssikkerhet under plassering i barnevernet. Etter vårt syn har utredningen fra Kindem & Co identifisert disse spørsmålene, og drøftet og konkludert dem på en særdeles grundig og utfyllende måte. Når utredningen konkluderer med å tilråde at en varslingsordning som den som skisseres i høringsnotatet *ikke* bør innføres fordi den bl.a. innebærer at andre hensyn av rent samfunnsmessig art vil kunne overtrumfe hensynet til barnets beste, som er et grunnleggende prinsipp for anvendelse av barnevernloven, er det etter vårt syn alene tungtveiende nok til å ta denne tilrådingen til følge.

Vi vil likevel knytte noen ytterligere kommentarer til forslaget. Barnevernets ansvar for barn som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet er lovmessig forankret i et «rent» behandlingsformål og i hensynet til hva som er best for barnet. I lovens forarbeider og i etterfølgende lovutredninger, senest NOU 2016: 16 legges det stor vekt på at barnevernets ansvar for barn i konflikt med loven ikke skal defineres ut fra hensynet til samfunnsvern eller kriminalitetsbekjempelse, men ut fra hva som gir barnet og kan bidra til en positiv utvikling hos barnet (s. 164). Barnevernstiltaket skal være definert ut fra et behandlingshensyn, og ikke være en «reaksjon» mot de lovbruddene som barnet har begått. Dette hensynet må ha særlig stor vekt i de situasjonene hvor barnet er under den strafferettslige lavalder (15 år), og derfor ikke kan holdes strafferettslig ansvarlig for sine handlinger. Å pålegge barnevernet en varslingsplikt overfor fornærmede og etterlatte ved lovbrudd begått av barn i denne aldersgruppen vil bidra til en «kriminalisering» av barnets handlinger, og gi barnevernet et utvidet ansvar for å ivareta strafferelaterte hensyn som ligger utenfor barnevernloven. Selv om hensynet til fornærmede eller etterlatte vil kunne ha stor vekt i en straffesak, kan etter vårt syn ikke dette hensynet tillegges den samme vekt når barnet er under 15 år, selv om lovbruddet kan være en del av det faktiske og rettslige grunnlaget for plassering i barnevernstiltak. Barn i denne aldersgruppen må ha rett til et særlig vern om sin person og sin integritet, jf. også barnekonvensjonen art. 40 nr. 2. Dette må etter vårt syn gå foran de hensyn som en varslingsplikt kan tenkes å ivareta.

Vi er i den forbindelse særlig betenkt over at man vil utvide varslingsplikten overfor fornærmede og etterlatte under 18 til også å omfatte mindre alvorlige lovbrudd, uten at dette avgrenses nærmere (notatet s. 43). Vi er videre svært usikre på hvordan en så vidtgående og omfattende varslingsplikt som den notatet foreslår skal kunne oppfylles i det enkelte tilfellet, særlig når det gjelder institusjonenes ansvar for å informere fornærmede og etterlatte om forhold under oppholdet der, jf. forslaget §§ 6-7 b og 6-7 c.

På dette grunnlaget anbefaler vi primært at lovforslaget ikke innføres, sekundært at det innføres en mindre omfattende og inngripende varslingsplikt enn den som følger av forslaget, jf. anbefalingene i utredningen fra Kindem & Co.

Oddgeir Osland

Dekan

Fakultet for samfunnsvitenskap

Anne Britt Djuve

Instituttleder

Institutt for sosialfag